

2761

4267

SPRAWOZDANIE
Z LECZNICY DLA DZIECI SKROFULICZNYCH
W RABCE
z roku 1893.

W KRAKOWIE,
W DRUKARNI „CZASU“ FR. KLUCZYCKIEGO I SP.
pod zarządem Józefa Łakocińskiego.
1894.

Nakładem Towarzystwa Opieki Szpitalnej.

SPRAWOZDANIE

z lecznicy dla dzieci skrofulicznych w Rabce

(rok istnienia siódmy)

Opiekunka główna ze strony Towarzystwa:

JO. ks. Marcelina Czartoryska.

Opiekun i kierownik lecznicy:

Prof. Dr Maciej L. Jakubowski.

Konsultant lekarski podczas sezonu:

Dr Mieczysław Głuchowski.

Zarządem gospodarskim i opieką nad dziećmi zajmują się
2 Siostry Miłosierdzia, wysyłane na sezon kąpielowy z kra-
kowskiego Szpitala św. Ludwika.

Służba niższa składa się z dwóch służących i jednego stróża.

W roku 1893 małe tylko zaszły zmiany w stosunkach i urządzeniu lecznicy. Z początkiem wiosny przed budynkami tejeż zasadzono kilka drzew i krzewów ozdobnych; poza budynkiem rozszerzono i ubito boisko, wkopano maszt i słupki do ćwiczeń gimnastycznych, zakupiono do tychże potrzebne przybory jakoto: ciężki, linki, drażki i t. p. Wśród sezonu kąpielowego w bieżącym roku po raz pierwszy odbywały się codziennie popołudniu systematyczne ćwiczenia gimnastyczne pod kierunkiem zaszczytnie znanego nauczyciela gimnastyki z Krakowa Dra Teofila Tyszeckiego.

Zajmująca się gorliwie sprawami lecznicy Opiekunka główna ks. Marcelina Czartoryska przybyła do Rabki w połowie Lipca, w celu urządzenia podobnie jak w la-

tach poprzednich przy współdziale wielu u źródeł bawiących Pań, loteryi fantowej, która odbyła się dnia 23 Lipca. Udział w loteryi wzięli nie tylko bawiący podówczas w Rabce goście kąpielowi, lecz przybył także liczny zastęp okolicznych obywateli, niezabrakło wreszcie i włościan miejscowych. Dla ostatnich komitet loteryjny urządził osobny stolik, na którym jako fanty znajdowały się książeczki do nabożeństwa, obrazy Świętych, statuetki i różne drobne sprzęty w gospodarstwie domowym wiejskiem przydatne. Fanty z tego stolika najpierwej przez włościan rozkupione zostały, nietylko może z chęci wygrania jakiegoś przedmiotu, ile raczej z prawdziwej życzliwości, jaką miejscowa ludność lecznicę rabczańską otacza. (O życzliwości tej świadczą także ofiary w naturze składane podczas sezonu przez miejscowych gospodarzy, o czem poniżej w sprawozdaniu). Czysty dochód z loteryi wynosił 670 złr. w. a. Z kwoty tej, urządzająca loteryę ks. Marcelina Czartoryska przeznaczyła: 600 złr. na projektowaną dobudowę pawilonu przy lecznicy; pozostałe 70 złr. na założyć się mającą kaplicę zakładową, którą to kwotę złożono na książeczkę Kasy Oszczędności miasta Krakowa.

Sprawozdanie statystyczne.

Wpisy do lecznicy rabezańskiej odbywały się w kancelaryi Szpitala św. Ludwika w Krakowie i trwały od 15 Marca do 15 Maja. Mozołną tą czynnością zajmowali się kierownik lecznicy Prof. Dr Jakubowski i Dr Fr. Murdzieński, Prymaryusz Szpitala św. Ludwika. W oznaczonym terminie zgłosiło się do przyjęcia 183 dzieci, z których 64 nie posiadało warunków do przyjęcia (z powodu nieodpowiedniego wieku, dobrego stanu zdrowia, lub chorób, w których kąpiele rabezańskie pomódz nie mogą). Z pozostałych 119 dzieci wszystkie były skrofuliczne i potrzebowały kuracyi, lecz dla braku miejsca w lecznicy przyjęto tylko 78, reszcie odmówiono (41).

Dla przyjętych dzieci, dzieląc je na trzy partye, znajdowało się wprawdzie w lecznicy dosyć miejsca, lecz nie stało funduszków na ich utrzymanie; przeto w myśl postanowienia komitetu z 78 dzieci przyjęto bezpłatnie 59, 19 zaś za zwrotem kosztów utrzymania w kwocie ryczałtowej po 30 złr. w. a. Powyższe koszt utrzymania uiściła: Dyrekeya c. k. kolei państwowych w Krakowie za 15 dzieci funkcyonaryuszy kolejowych, a osoby prywatne (chlebodawcy i opiekunowie) za czworo dzieci.

Skorowidz ruchu dzieci z wszystkich lat.

Rok	chłop.	dziew.	razem	dni pobytu
1887	11 +	14 =	25 —	1.080
1888	13 +	12 =	25 —	1.125
1889	9 +	15 =	24 —	900
1890	13 +	20 =	33 —	1.566
1891	17 +	28 =	45 —	2.072
1892	28 +	31 =	59 —	2.770
1893	30 +	48 =	78 —	3.224
Razem .	121 +	168 =	289 —	12.737

Oдноśnie do ruchu dzieci w r. 1893, ten przedstawia się, jak następuje:

Lecznica była otwartą od d. 20 Maja do 2 Października.

Czas ten podzielono na 3 sezony, a stosownie do liczby miejsc na każdy wysłano po 26 dzieci.

Sezon	od	do	dni chłop.	dzień.	razem	dni pobytu
I Serya a)	²⁰ / _V	¹⁰ / _{VII}	(52)	— + 6	— —	312
„ b)	² / _{VI}	¹⁰ / _{VII}	(39)	11	9 = 20	— 780
II	¹² / _{VII}	²¹ / _{VIII}	(41)	10 + 16	= 26	— 1066
III	²³ / _{VIII}	⁷ / _X	(41)	9 + 17	= 21	— 1066
Ogółem			. . .	30 + 48	= 78	— 3224

Według stanu rodziców były to dzieci:

	chłopc.	dzień.	razem
Urzędników i nauczycieli	6	+ 9	= 15
Urzędników i służby kolejowej	10	+ 11	= 21
Podupadłych obywateli	—	+ 1	= 1
Rękodzielników	1	+ 9	= 10
Służby prywatnej (lokaje, stróże itp.) . .	4	+ 5	= 9
Dzieci wdów	6	+ 9	= 15
Dzieci włóścian	3	+ 1	= 4
Sieroty z Towarzystw dobroczynnych . .	—	+ 3	= 3
Razem	30	+ 48	= 78

Według miejsca zamieszkania

	chłopc.	dzień.	razem
1. Stale zamieszkałych w Krakowie . .	19	+ 32	= 51
2. Zamieszcowych	11	+ 16	= 27
Razem	30	+ 48	= 78

Zamieszcowe dzieci (27) przyjęte do lecznicy pochodziły z następujących powiatów i miejscowości:

Z powiatu Bocheńskiego (Bochnia 1, Mikuszowice 1) 2,
Brzeskiego (Brzesko) 1, Krakowskiego (Grzegórzki 1, Kro-

wodrza 1, Nowa wieś narodowa 1, Zwierzyniec 1) 4, Myślenickiego (Myślenice) 1, Nowo-Sądeckiego (Nowy Sącz) 4, Pilzneńskiego (Pilzno) 1, Ropezyckiego (Dębica) 1, Tarnobrzeskiego (Skówierzyn) 1, Wadowickiego (Wadowice) 2, Wielickiego (Bierzanów 2, Podgórze 3, Wieliczka 2, Zakrzówek 1) 8, Żywieckiego (Jeleśnia 1, Zabłocie 1) 2.

Do lecznicy przyjęto dzieci z następującymi chorobami:

	chłop. dziewcz.	
Zołąy ogólne	2	10
Znaczniejszy przerost gruczołów szyjnych na tle zołzów	6	8
Zapalenie błony śluzowej nosa (Ozaena) . . .	2	1
„ spojówek i rogówek na tle zołzów . . .	2	5
Otok uszny na tle zołzów	1	1
Owzrodzenia i ropnie na tle zołzów	3	8
Rany i przetoki w częściach miękkich na tle zoł- zowem i gruźliczem	2	2
Ropienia okostny i kości	6	6
Zapalenia stawów: a) biodrowego na tle gruźliczem	1	—
„ „ b) kolanowego „ „	4	2
Próchnienie kości (Caries)	1	5
Razem . . .	30	48

Z wyjątkiem jednej dziewczynki, która z powodu znacznej gorączki przed końcem sezonu odesłaną została rodzinie do Krakowa, u wszystkich dzieci stwierdzono zbawienny wpływ leczenia zdrojowego. Niektóre powróciły zupełnie wyleczone, inne znów ze znacznem polepszeniem i poprawą w ogólnym stanie odżywienia, czego dowodem była cera świeża i zdrowa, oraz znaczny przybytek na wadze, który u wielu dzieci dochodził aż do 5 kilogramów.

Sprawozdanie kasowe.

Dochody:

	złr.	ct.
1. Subwencye:		
a) Subwencya Wydziału Krajowego	200	—
b) Subwencya Gminy m. Krakowa	150	—
2. Składki i ofiary:		
a) Damy Tow. ś. Wincentego à Paulo z festynu urządz. w ogrodzie Krakowskim d. 21/V 1893	100	—
b) Część dochodu z „Corso kwiatowego“ urzą- dzonego podczas wyścigów d. 20/VI przez hr. Adama Krasińskiego	175	—
c) Z Koncertu urządzonego w Rabce d. 30/VII staraniem p. Jaroszyńskiej z Poznania . .	69	—
d) Część dochodu z przedstawienia artystów Celińskiego i Lelewicza w Rabce d. 3/VIII .	10	—
e) Składki zebrane w Krakowie	47	55
f) Składki na ręce Sióstr Miłosierdzia w Rabce	27	—
3. Zwrot kosztów leczenia dzieci po 30 złr.:		
a) Dyrekcya kolei państw. za 15 dzieci pers. kol.	450	—
b) Rodzice pojedynczych dzieci (4)	120	—
4. Odsetki	115	61
Razem	1464	16

Wydatki:

	złr.	ct.
Żywienie dzieci i obsługi	777	96
Bielizna, ubrania i różne potrzeby dla dzieci . .	244	99
Wypłata sług	60	—
Sprzęty i naczynia	30	64
Wydatki na budynek i ogród	47	08
Opał i światło	7	13
Pranie	7	05
Apteka	17	16
Podróże dzieci, Sióstr Miłosierdzia i służby . .	73	53
Wydatki nadzwyczajne	42	23
Ogółem wydano	1307	77
Złożono do funduszu rezerwowego	156	39
Razem	1464	16

Kwota 47 złr. 55 ct. objęta pozycją 2 e) dochodów, powstała ze składek złożonych w Krakowie przez P. T. następujące osoby: Banaszkiewicz 10 złr., Marya Dąbska z Rudnej 10 złr., M. T. za pośrednictwem Administracji „Czasu“ 10 złr., składka panien w pensyonacie P. Maciejowskiej zebrana w dniu egzaminu d. 26 Czerwca 8 złr. 55 ct., Hulle 5 złr., Olimpia Stecka 4 złr.

Kwota 27 złr. umieszczona w rubryce dochodów poz. 2 f) pochodzi ze składek złożonych w Rabce przez P. T. ofiarodawców: N. N. z Andrychowa 10 złr., Barabasz z Krakowa 5 złr., Ernest 5 złr., ks. M. Czartoryska 5 złr., hr. Michałowska 2 złr.

Obok dochodów w gotówce, złożone zostały na rzecz lecznicy następujące dary w naturze:

Hr. Mieroszowski, właściciel zdrojowiska Rabki — oddał na sezon kąpielowy jedną łazienkę, polecając w niej przyrządzać codziennie bezpłatnie 12 kąpiei słonych dla dzieci. Ks. Kan. Twardowski z Rabki przysyłał jarzyny i ziemniaki; P. Strycharski 2 fury słomy do sienników; P. Zubrzycka 15 kilogram krup jaglanych; hr. Chomentowska 2 klgr. masła i rozsady do ogrodu; P. Sosnowski 1 klgr. herbaty; P. Zduniowa 5 klgr. masła, 2 klgr. bryndzy i korzec ziemniaków. Dwaj włościanie z Rabki ofiarowali jeden $\frac{1}{2}$ korca drugi $\frac{1}{4}$ korca ziemniaków. P. Sołtykowski, cukiernik w Rabce w dniu loteryi fantowej ciasta dla dzieci; Dr Wiszniewski pierników 10 paczek.

Bezpłatne kąpiele, dary w naturze składające się przeważnie z surowych artykułów żywności, przyczyniły się znacznie do zmniejszenia wydatków w gotowiznie. Gdy obok tego gospodarstwo domowe prowadzonym było przez Siostry Miłosierdzia z wielką znajomością rzeczy i dobrze zrozumianą oszczędnością, przeto koszta utrzymania lecznicy w r. b. były stosunkowo bardzo małe, gdyż za kwotę 1307 złr. 77 cnt. utrzymywano ją przez całe lato. — Wśród trzech sezonów przebywało w Rabce 78 dzieci, z liczbą 3224 dni; z czego wynika, że dzienne utrzymanie jednego dziecka dochodziło w przecięciu tylko do 40 $\frac{1}{2}$ ct. w. a.

Zwracając ostatecznie uwagę na sprawy lecznicy rabczańskiej, stwierdzić można, że Towarzystwo Opieki Szpitalnej rozporządzając bardzo skromnymi funduszami, nie tylko utrzymuje dzieci w lecznicy, ale z osiągniętych drobnych oszczędności stara się w niej z roku na rok zwiększać liczbę miejsc. Mimo tego corocznie prawie połowa zgłaszających się i leczenia niezbędnie potrzebujących dzieci z powodu braku miejsca nie przyjmuje się. Pragnąc niedostatkowi temu zaradzić przed dwoma jeszcze laty, Komitet Towarzystwa uchwalił powiększyć lecznicę przez dobudowanie skrzydła przy istniejącym już domu. Uchwała ta dotąd nie została wykonana z powodu zupełnego braku funduszy. Dopiero w roku bieżącym na przeprowadzenie budowy uzyskało Towarzystwo następujące kwoty:

1. Czysty dochód z loteryi fantowej urządzonej w Rabce dnia 24 Lipca staraniem Opiekunki głównej Księżnej Marceliny Czartoryskiej	600 złr.
2. Prof. Dr Jakubowski na rzecz zamierzonej budowy ofiarował	600 „
Razem . . .	1200 złr.

Na koniec w odpowiedzi na podanie Towarzystwa wniesione do Wysokiego Sejmu o subwencję w roku 1892, otrzymano w miesiącu Sierpniu bieżącego roku odpowiedź od Wysokiego Wydziału Krajowego, iż do budżetu na rok 1894 wstawioną została na budowę lecznicy w Rabce subwencya w kwocie 1000 złr. w. a., którą Towarzystwo w swoim czasie niezawodnie otrzyma.

Jakkolwiek powyższe kwoty prawdopodobnie nie wystarczą na zupełne wystawienie pawilonu według przyjętego planu, mimo to Komitet Towarzystwa postanowił zabrać się do budowy z najbliższą wiosną (1894 r.).

